

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av prover från väderkvarnen Stora stampan i Sundbyberg

Sundberg, Oskar; Linderson, Hans

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Sundberg, O., & Linderson, H. (2020). *Dendrokronologisk analys av prover från väderkvarnen Stora stampan i Sundbyberg*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2020:49). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

10 Juni 2020

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2020:49
Oskar Sundberg & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV PROVER FRÅN
VÄDERKVARNEN STORA STAMPAN I SUNDBYBERG

Uppdragsgivare: Fastighets AB Förvaltaren, Box 7510, 174 07 Sundbyberg Kontakt: Niclas de Jonge
niclas.dejounge@forvaltaren.se

Faktura märkt Stora Stampan skickas till: Byggnadsfirma Richard Olsson AB, Vikdalsvägen 50
131 52 NACKA STRAND Organisationsnummer 559084-3917

Område: Stockholm **Prov nr:** 93591-93596 **Antal Sågprov:** 6

Dendrokronologiskt objekt:

Resultat:

Dendro nr:	Provnr:	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mer vågad datering inom parantes)
93591	1;gångås	Ek	199;4	Sp 11, W	1879	V 1879/80	Östra Götaland
93592	2;rotben i	Tall	89	Sp 10, ej W	1653	1693-1713	Hälsingland
93593	3;lagerbock	Tall	183	Sp 26, ej W	1656	1680-1710	Jämtland
93594	4;rotben iii	Tall	141	Sp 64, W	1704	V 1704/05	Hälsningland
93595	5;kvarnhäst	Gran	116	W	1890+ew	Juni 1891	Stockholms skärgård
93596	6;stubbe	Tall	141+2;1	Sp 62, ej W	1658+2	1660-1676	(1660-1670) Stockholms skärgård

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Rotben prov 2 & 4 samt lagerbock prov 3

Ett prov har fått en säsongsexakt datering och är avverkad **vinterhalvåret 1704/05**. De två övriga provernas dateringsmässiga felmarginal täcker denna tid. Samtliga är av fur och är komna från två vitt skilda områden i **Hälsingland** respektive **Jämtland**. Tidigt flottningsvirke.

Gångås prov 1

Ekvirket är avverkat vinterhalvåret **1879/80** sannolikt i området Småland, Öland eller Östergötland.

Kvarnhäst prov 5

Granvirket är avverkat i **juni 1891** i Stockholms inre skärgård måhända Nämö.

Stubbe (hjärtstock) prov 6

Furuvirket är avverkat 1660-1676 mest sannolikt **under 1660-talet** i Stockholms inre skärgård (diskussionen är baserad på det mest vanliga antalet årsringar i splinten för denna typ av virke). Enskilda objekt som datera särskilt väl hjärtstocken är virke från Skeppsbron (Y=1679) samt Botkyrka kyrkas torn (Yngst årsring=1648). Enligt uppgift är kvarnen uppförd på 1670-talet om man betänker normal lagring så bör den vara uppförd i början av 1670-talet.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891